

С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ

**ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ**

**КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ**

**УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ С.Д.
АСФЕНДИЯРОВА**

Тақырыбы:

Халықтың орналасу типтерін жастардың және қарттардың саны бойынша анықтау.

Орындаған: Бәйген Н.П

Факультет: ҚДС

Тобы: 13-002

Тексерген: Жанар Қуанышбекқызы

Демография

(грек тілінен аударғанда *demos* – халық) – халық туралы және оның қоғамдық дамуы туралы ғылым.

**Демографиялық статистика көрсеткіштері
тұрғындар денсаулығын бағалауда;**

**көбею
заңдылықтарын**

**тұрғындар
саны**

**орналастыру
және болжауда**

Статика белгілі бір уақытқа сәйкес;

- халық санын
- орналасуын
- жасы
- жынысы
- ұлты
- әлеуметтік
- кәсіптік тобы және т.б. белгілеріне сәйкес таралуын сипаттайды.

Оларды тіркеу **халық санағы** арқылы жүзеге асырылады.

Халықтың жасқа сай құрылымының типі 0-ден 14 жасқа дейінгі балалардың үлес салмағын 50 жас және одан жоғары халықтың үлесімен салыстыру арқылы анықтайды.

Жас құрылымында 14 жасқа дейінгі балалардың *басым* болуы үдемелі **прогрессивті** халық типін көрсетеді.

Ересек жастағы топтардың 0-ден 14 жасқа дейінгі балалардан *басым* болуы халықтың **регрессивті** типін көрсетеді.

14 жасқа дейінгі балалардың 50 жас және одан жоғары топтармен *тең* болуы халықтың **стационарлық** типін көрсетеді.

Халықтың жасқа сай құрылымының типі

Тип возрастной структуры	Удельный вес возрастных групп в общей численности населения (%)		
	до 14 лет	15—49 лет	50 лет и старше
Прогрессивный	30	50	20
Стационарный	25	50	25
Регрессивный	20	50	30

Егде жастағы адамдар үлесінің басымдылығымен сипатталатын халықтың қартаю процессі туу көрсеткішінің **төмендеуімен** және өмір сүру ұзақтығының **артуымен** байланысты.

БДҰ пікірі бойынша? Ересек жас индикаторы болып 65 жас таңдалып алынды.

- БҰҰ қартаю шкаласы бойынша, егер 65 жас және одан жоғарылардың үлесі 4%-дан төмен болса – **жас халық**;
- 4-7 % - халық **қартаю** табалдырығында;
- 7% және одан жоғары болса – **қарт халық** деп аталады.

Халықаралық бағалауға сәйкес, Қазақстан халықтың қартаю процесі жеделдетілген елдер қатарына кіреді (2050 жылға қарай 25% қарт адамдар).

БҰҰ қартаю шкаласы бойынша

Кезең	65 жас және одан жоғарылардың үлесі %	Этапы старения и уровня старости населения
1	4%	Жас халық
2	4-7%	Халық қартаю табалдырығында
3	7%	Қарт халық